

10- احکام مرتبط با مسجد

10- احکام مرتبط با مسجد

ساخت مسجد در زمین وقفی با اجاره طولانی مدت

۶۳۸. مسجد حضرت ابوالفضل (ع) در زمین های موقوفه توسط اهالی محل بناء گردیده و با توجه به اینکه زمین های فوق از قبل ساخت مسجد مذکور خود موقوفه بوده است و اهالی جهت ساختن خانه های مسکونی از موقوفه به عنوان اجاره در اختیار گرفته اند و به علت نیاز اهالی مسجد فوق ساخته شده است حال که این مسجد فاقد وقف نامه می باشد و از نظر کارهای اداری و مسائل شرعی به اشکال مواجه می گردد علیهذا استدعا دارد که آن دفتر محترم ما را راهنمایی فرمایند.

جواب: به متولی شرعی زمین موقوفه که در آن مسجد مزبور را ساخته اند مراجعه کنند و با نبود شخص خاص به حاکم شرع مراجعه نمایند و زمین را برای بقاء ساختمان در آن اجاره طولانی مدت کنند و مال الاجاره صرف در جهت وقف شود، و در اینصورت نماز در آن اشکال ندارد.

۶۳۹. زمین هائی وقف بر حمام یا مسجد بوده که از عواید آن برای مخارج حمام یا مسجد استفاده می گردید و فعلاً روی زمینی که قسمتی از حمام و قسمتی از مسجد، مسجدی بنا گردیده، نهایتاً برای زمین اجاره بها طبق نظر افراد خیر برآورد گردیده است اولاً آیا اصل این کار شرعاً جایز بوده یا خیر؟ و ثانیاً با توجه به اینکه زمین وقف است آیا حکم مسجد پیدا می کند یا خیر و وقوف افراد جنب و... در این مسجد چگونه است؟

جواب: وقف قابل خرید و فروش و تغییر و تبدیل نیست و از موقوفه باید در همان جهت وقف استفاده شود، بله زمینی که وقف منفعت باشد می توان به صورت بلند مدت برای ساخت مسجد در آن اجاره کرد و درآمد حاصله را در جهت وقف صرف نمود و در این صورت در این مدت حکم مسجد را خواهد داشت.

۶۴۰. ملکی است ششدانگ وقف عام است در آن ملک ساکنین خواستند مسجد بسازند سؤال کردند از مراجع تقلید جواب داده اند وقف در وقف معنی ندارد شما می توانید از متولی منصوص و یا مراجع تقلید جامع شرایط اجاره کنید آن ملک فعلاً متولی ندارد و بدون اجازه گرفتن از مراجع بنائی به نام مسجد ساخته اند، در آن مسجد نماز خواندن چه حکمی دارد؟

جواب: در فرض سؤال ساختن مسجد و نماز خواندن در آن جایز نیست مگر آنکه متولی و یا مجتهد جامع شرایط اجازه کند و از او اجاره طولانی نمایند.

عدم اختصاص مسجد به طائفه ای خاص

۶۴۱. اهالی منطقه ای بعد از ساخت یک مسجد در قطعه زمینی که از سازمان زمین شهری گرفته بودند، در مورد کیفیت وقف آن که عام باشد یا خاص، اختلاف پیدا کردند، عده ای از آنان معتقد بودند که باید به عنوان وقف خاص ثبت شود، تعدادی هم اعتقاد داشتند که چون همه اهالی در ساختن آن مشارکت داشته اند باید وقف عام باشد، حکم این مسأله چیست؟

جواب: مسجد جزء وقف های عام است و نمی توان آن را برای گروه یا طائفه خاصی، وقف نمود، ولی در نامگذاری، نسبت دادن آن به یک مناسبتی به شخص یا اشخاصی اشکال ندارد، ولی شایسته نیست مؤمنینی که در ساخت مسجد مشارکت داشته اند، در این رابطه نزاع کنند.

اجازه همسایگان در ساخت مسجد

۶۴۲. آیا برای ساختن مسجد رضایت همسایگان شرط می باشد یا خیر؟

جواب: اصل احداث و تأسیس مسجد در ملک شخصی و یا در ملک ابتیاعی یا اهدائی برای بناء مسجد مشروط به اجازه و موافقت همسایگان نیست.

تغییر نام مسجد

۶۴۳. آیا تغییر نام مسجد که احتمالاً از زمان واقف نامگذاری شده است جایز است یا نه؟

جواب: اگر به هنگام وقف شرط خاصی نگذاشته اند و مخالفت با نظر واقف نداشته باشد فی نفسه مانعی ندارد.

حکم نمازخانه

۶۴۴. آیا مکان هائی که در دانشگاه ها برای اقامه نماز انفرادی یا جماعت تأسیس می شود و اختصاص به آن دارد ولی عنوان نمازخانه به آن داده می شود احکام مسجد را دارد یا با اتناق معمولی از نظر احکام یکی است؟

جواب: در فرض سؤال احکام مسجد ندارد مگر اینکه به قصد مسجدیت وقف شود.

الحاق کوچه و خیابان به مسجد

۶۴۵. چندین سال قبل پس از احداث خیابان چند متر از شارع عام در جلو مسجد باقی مانده که امام جماعت مسجد آن را به نفع مسجد تصاحب می نماید و نمی گذارد شهرداری و ثبت آن را تصرف و به فروش برساند و یک قسمت از آن زمین را برای وضوخانه مسجد ساختمان می نماید که تاکنون مورد استفاده مؤمنین می باشد و یک قسمت دیگر با اجازه امام جماعت مسجد و با اطلاع اداره اوقاف شهرستان به منظور تأمین هزینه آب و برق و دیگر نیازهای مسجد به صورت مغازه درآمد که با نظارت کامل اداره اوقاف به اجاره داده شود و مال الاجاره آن به نفع مسجد هزینه گردد، ضمناً تصرف در شارع عام و تبدیل آن با اجازه مراجع تقلید در آن زمان بوده متمنی است نظر مبارک را در مورد ساختمان مغازه مذکور مرقوم فرمائید.

جواب: چنانچه با اجازه مراجع بزرگ و زیر نظر اداره اوقاف و حاکم شرع انجام شده ممضی است و مانع ندارد.

ساخت مغازه در مسجد

۶۴۶. شخصی به موجب وقفنامه رسمی شش دانگ یک قطعه زمین را جهت احداث مسجد وقف و تولیت آن را مادام الحیات با شخص خود و پس از فوت با عالم مسجد قرارداد است.

واقف شخصاً مسجد را احداث و به هنگام احداث مسجد کف آن را تبدیل به زیر زمین نموده و سه باب مغازه نیز در جنب مسجد و از همان زمین احداث و درآمد و اجاره بهاء آن را جهت احسان شب وفات خویش تعیین نموده است و بنا به اظهار عالم محل واقف از اول وقف قصد احداث زیر زمین و مغازه ها را داشته است.

واقف مجدداً (سه سال بعد) طی اقرارنامه رسمی فرزند خود را ناظر بر متولی تعیین نموده و در همان تاریخ به موجب اقرارنامه دیگری فرزند مورد نظر را متولی تعیین و از متولی تعیین شده قبلی (عالم مسجد) درخواست می نماید که فرزند خود را در این امر یاری نماید. حال با عرض مراتب فوق خواهشمند است نظر مبارک را در مورد سؤالات مطروحه ذیل که مورد ابتلا است اعلام فرمائید.

الف) آیا واقف در احداث زیرزمین و دکاکین پس از وقف زمین جهت احداث مسجد و وصیت درآمد آنها بعنوان احسان شب وفات شرعاً مجاز بوده یا خیر؟ و در صورت دوم تکلیف بناهای احداثی چیست؟

ب) در صورت تأیید جواز احداث ساختمان و تنفیذ وصیت نامه آیا اجاره بهاء عرصه زیرزمین و دکاکین متعلق به مسجد خواهد بود یا خیر؟
ج) نصب ناظر متولی دیگر علاوه بر متولی تعیین شده قبلی در وقفنامه اولیه وجه شرعی داشته یا خیر؟ و در صورت صحت عمل نحوه اقدام و رفتار متولیان نسبت به یکدیگر چگونه خواهد بود؟

جواب: در تاریخ وقف زمین برای احداث مسجد اگر قبض و اقباض وقف متحقق نشده و هنگام احداث ساختمان مسجد، زیر زمین و مغازه ها را برای خود منظور نموده و فقط مسجد احداثی را به عنوان مسجد ساخته و در اختیار نمازگزاران قرار داده است زیر زمین و مغازه ها در این صورت جزء وقف نیست، و بر این فرض وصیت او راجع به درآمد زیر زمین و مغازه ها برای خودش بی اشکال است، و راجع به تولیت و ناظر، اگر بعد از تمامیت وقف و بدون اینکه قبلاً تجدید نظر در ناظر و متولی موقوفه را برای خودش شرط کرده باشد، اقدام بر تغییر تولیت کرده باشد اقدام مذکور باطل و لغو است.

تبدیل مصلی به مسجد

۶۴۷. مسجد نمودن تمام یا بخشی از مصلی های ساخته شده چه حکمی دارد؟

جواب: اگر وقف باشد برای نماز و مسجد نشده باشد ثانیاً وقف مسجد نمی شود.